

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Az új katonai bünvádi eljárás.

— A katonai bünvádi perrendtartásról szóló törvényjavaslatok ismertetése. —

Gerő Gyula ezredes-hadbírótól.

A mi a tulajdonképeni katonai bünvádi eljárást egyéb tekintetben illeti, az lényegben egyezik a polgári bünvádi eljárással, megengedik azonban a javaslatok, hogy bizonyos csekélyebb súlyú vétségek ezentúl is *fegyelmi* úton (ne pedig büntetőbírói eljárás útján) fenytessenek. Ilyen fegyelmi úton elintézhető vétségek a javaslatok szerint csakis azok, a melyekre a katonai büntető törvényben csupán pénzbüntetés vagy oly szabadságvesztés van szabva, a melynek legnagyobb mértéke hat hónapot, legkisebb mértéke pedig egy hónapot meg nem halad. Háboruban ez akkor is áll, ha az alkalmazandó büntetési tétel legkisebb mértéke egy hónapot meghalad. A mint tehát látjuk, a javaslatok szerint másként vannak meghatározva a fegyelmi úton fenytethető vétségek, mint a jelenleg ércényben álló szolgálati szabályzatban. Nem szabad azonban a javaslatok szerint sem fegyelmileg fenytíteni az oly vétségeket, a melyek miatt rangvesztést kellene kimondani. Egy további, még pedig igen célszerű intézkedése a javaslatoknak idevonatkozólag még az, hogy oly esetben, a midőn ily fegyelmi úton elintézhető vétségek vagy kibágások is terhelik a vádlottat, a parancsnok elrendelheti, hogy ezeket a cselekményeket *«kikülonítve»*, fegyelmi úton intézzék el. Szóval az ily büncselekményeket nem kell úgy, mint eddig történt, a büntetőbírói eljárásba okvetlenül vonni s ennek folytán nem kell a bünvádi eljárást holmi lényegtelen kibágások vagy vétségek bírói megállapításával olyankor is nyújtani, a mikor a főbüncselekményre nézve a bírói nyomozást már be lehetne fejezni.

A vádlott választhat magának *védőt*, sőt oly esetben, a midőn a vádbeli cselekményre öt évig terjedhető szabadságvesztés-büntetésnél súlyosabb büntetés van szabva: a vádlott részére még ennek akarata ellenére is rendelnek ki védőt. *Hivatalból* rendszerint csakis *jogképzett* egyént lehet *védő* gyanánt kirendelni, a vádlott azonban katonaaállományú tisztet vagy az ő állás csoportjába tartozó más tisztet, katonai (honvéd, csendőr) tisztviselőt is választhat magának védőül.

Az *ügyvédek* szintén lehetnek védők, még pedig tekin-

tet nélkül arra, vajjon a vádlott: *katonai* büncselekménnyel (függelenséértéssel, szökéssel stb.) van-e vádolva, vagy *«közönséges»* büncselekménnyel (lopással, sikkasztással stb.). Az ügyvédekkel szemben tehát nagyon liberálisak a javaslatok, mert több külföldi törvény szerint vagy éppen nem, vagy csak *közönséges* büncselekmények esetében viselhetnek védői tisztséget a polgári egyének katonai bíróságok előtt.

Az ügyvédekre és a nem tényleges igazságügyi tisztekre (hadbírákra) nézve csupán az a megszorítás van téve, hogy közülük csak azok lehetnek védők, a kik a honvédelmi miniszteriumban vezetett *«katonai (honvéd) védők lajstroma»*-ba fel vannak véve. Azoknak az ügyvédeknek és nem tényleges igazságügyi tiszteknek tehát, a kik védőkül akarnak szerepelni, kériük kell, hogy a katonai (honvéd) védők lajstromába felvétessenek. A felvétel fölött a honvédelmi miniszter határoz, a ki viszont azt is elrendelheti, hogy a már felvett ügyvédet a katonai (honvéd) védők lajstromából töröljék, ha valamely katonai bíróság őt védői minőségében elkövetett súlyos rendzavarás vagy ismételt rendzavarás miatt megbüntette. Ez utóbbi rendelkezéseknek célja az, hogy a katonai bíróságok tárgyalásaitól távol tartassanak az olyan ügyvédek, a kik a katonai védői tisztségüket arra használnák, hogy a katonai intézményeket járatlanságból, szenzációhajhászásból vagy rosszakaratból lealacsonyítsák vagy helytelen kritikával illessék s ekként a fegyelmet aláássák. A haditörvényszék különben a védőtől a szót megvonhatja, ha ez helytelen magaviseletet folytat.

A védői tisztségre bocsátott egyén az összes hazai elsőfokú katonai bíróságok előtt, valamint az esetleg hazánk határain kívül (Bécsben) székelő legfelsőbb katonai törvényszék előtt is lehet védő.

A vádemelést rendszerint *«nyomozó eljárás»* előzi meg. A nyomozó eljárást, mint már említettem, az előterjesztett *«tényvázzlat»* alapján az illetékes (dandár- vagy hadosztály-) parancsnok rendeli el. Ez a parancsnok azonban azt is megteheti, hogy nyomozó eljárás elrendelése nélkül mindjárt a tényvázzlat alapján arra utasítja az ügyészt¹ (ügyeszi tisztet), hogy emeljen

¹ Az ügyésznek ily értelemben való utasítása az úgynevezett *«vádpárancsossal»* történik, a melyben meg van jelölve a terhelt személye és a terhére rótt büncselekmény. Ha az illetékes

Első magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerekészítője, az Ocskai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

STOWASSER JÁNOS

császári és királyi udvari szállító. a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. Honvédség és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült özezes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az özezes hangszerek javítása olcsón eszközöltek. Arjeggék minden hangszerről külön küldetik. Magyarország legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára. 6

vádat. Ez olyan esetben lesz lehetséges, a midőn már a közigazgatási uton megéjtett kivizsgálás is elég támpontot nyújt a vád emelésére.

Az illetékes parancsnok határoz, még pedig rendszerint a nyomozó eljárás vagy a vádemelés elrendelésekor a fölött, vajjon a vizsgálati fogságnak² van-e helye vagy nincs, illetőleg hogy a terhelt a szolgálat alól felmentessék-e vagy sem.

Azok az esetek, a melyekben a terheltet vizsgálati fogságba vagy csak előzetes letartóztatásba is lehet helyezni, a törvényben pontosan fel vannak sorolva. A vizsgálati fogság elrendelése vagy annak törvényellenes fenntartása ellen a terhelt felfolyamodással élhet. A felfolyamodás fölött, ha az a dandárparancsnok rendelkezése ellen irányul: a hadosztályparancsnok határoz, más esetben a legfelsőbb katonai (honvéd) törvényszék.

A mint a nyomozó eljárás elrendeltetik, azt rendszerint a parancsnok mellé rendelt katonai (honvéd) ügyész (ügyészi tiszt) viszi keresztül. A parancsnok azonban például bonyolultabb esetben, utasíthatja az ügyészt, hogy a nyomozó eljárás keresztülvitelét az illetékes katonai (honvéd) bíróságnak engedje át. Oly bűnvádi ügyekben, a melyek a hadosztálybíróság hatáskörébe tartoznak, a nyomozó eljárással az alatta álló valamelyik dandár-bíróság is megbízható, ha az elkövetés helyéhez közelebb van.

A vádelvnek megfelelően a vizsgálóbíró a nyomozást akár a bűncselekmény, akár pedig a terhelt személye tekintetében az ügyészi indítvány tárgyán, terjedelmén és irányán túl nem terjesztheti.

Ha a nyomozó eljárással a bíróság volt megbízva, ez annak befejezése után az ügyiratokat haladéktalanul az ügyészhez (ügyészi tiszt) küldi, a ki azokat legkésőbb nyolcz nap alatt saját szóbeli vagy írásbeli indítványával együtt az illetékes parancsnok elé terjeszti. Ugyanezt teszi, ha ő maga vitte a nyomozást keresztül.

Az illetékes parancsnok az eleje terjesztett ügyiratok alapján vagy azt rendeli el, hogy a terhelt üldözése megszüntetendő,³ vagy pedig azt, hogy ellene vád eme-

parancsnok a vizsgálati fogságot is elrendelendőnek vagy fenntartandónak tartja, akkor eziránt a vádparancsban szintén rendelkezik.

² «Vizsgálati fogság»-ot csak az illetékes parancsnok rendelhet el. «Előzetes letartóztatás»-ba az előjáró parancsnokság vagy a helyi hatóság, sőt ha a késedelem veszélyével jár, a katonai (honvéd) ügyész vagy ügyészi tiszt is a vizsgálóbíró is helyezheti a terheltet, de erről az illetékes parancsnoknak azonnal jelentést kell tenni, a ki vagy elrendeli a vizsgálati fogságot, vagy szabadlábra helyezi a terheltet.

³ A terhelt bűnvádi üldözése megszüntetendő:

1. ha büntetőbírói uton üldözendő cselekmény nem forog fenn, ha a beszámíthatóság ki van zárva, vagy ha a büntethetőség megszűnt;

2. ha oly bűncselekmények esetében, a melyek csakis az o-

lendó.⁴ Ha az illetékes parancsnok azt határozza, hogy a bűnvádi üldözés megszüntetendő, akkor a feljelentést félreteszi s erről a rendelkezéséről a terheltet, sértettet és a magánpanaszost⁵ értesíti; ha pedig a nyomozással a bíróság volt megbízva, akkor e határozat folytán a bíróság az eljárást megszünteti s erről a most említett egyéneket értesíti.

A sértett és a magánpanaszos a bűnvádi eljárás ily mellőzése miatt felfolyamodással élhet.

Ha az illetékes parancsnok a vádemelést rendeli el, akkor az ily értelemben utasított ügyész (ügyészi tiszt) vádiratot⁶ szerkeszt s a bíróságnak benyújtja.

A vádirat, melyhez a vádlóközeg a megidézendő tanuknak és szakértőknek és a használandó bizonyítékoknak jegyzékét külön is csatolbatja, a terhelttel közlendő s ez alkalommal egyszersmind őt a védelme körüli jogokrol fel kell világosítani és fel kell hívni, hogy esetleges bizonyítékait idejekorán terjeszsze elő.

E közléssel a vádemelés megtörténtnek tekintetik s a bíróságnak intézkednie kell a főtárgyalás kitzzése és haditörvényszék alakítása iránt.

Mielőtt azonban a főtárgyalásra áttérnek, ismertetnem kell még a tárgyalási nyelvre, helyesebben: a «törvénykezési» nyelvre, valamint a katonai bírósági irodaszemélyzetre vonatkozó rendelkezéseket.

A törvénykezési nyelv kérdésének megoldása a honvédség bíróságaira vonatkozólag nem okozott nehézséget, mert hisz a honvédségnél ezidőszert is magyar, illetőleg a Horvát-Szlavon országokban levő VII. honvédkerület honvédségénél horvát lévén a szolgálati nyelv, a honvédség bűnvádi perrendtartásának javaslatába is csak azt a megoldást lehetett felvenni, hogy a törvénykezési nyelv: a legfelsőbb honvéd törvényszéknél a magyar, a honvédség többi igazságügyi hatóságainál pedig a honvédség illető részének szolgálati nyelve.

Nagyobb nehézséggel járt azonban, mint ismeretes, a törvénykezési nyelvnek a közös haderő bíráskodásában

résben jogosult kívánatára üldözhető, a jogosult a kívánatot elő nem terjeszthette vagy visszavonta;

3. ha a további eljárástól bizonyítékok hiánya vagy a bizonyítékok beszerzésének rendkívüli nehézsége miatt eredmény nem várható.

Az illetékes parancsnok akkor is mellőzheti a vád emelésének elrendelését, ha azt tartja, hogy a bűncselekmény fegyelmi uton is elintézhető.

⁴ Ha netán az derülne ki, hogy az eljáró hatóság nem volt illetékes, akkor természetesen az iratoknak az illetékes helyre áttételét rendeli el.

⁵ «Magánpanaszos» alatt a javaslatok azt az egyént értik, a kit becsületsértési ügyekben a panasz joga illet, vagyis azt, a kinek «kívánatára» szükség van, hogy a terheltet a katonai büntető törvény értelmében becsületsértés miatt meg lehessen büntetni.

⁶ A dandár-bíróságnál működő ügyészi tiszt ilyenkor csak kevesebb formasságokkal egybekötött «büntető indítványt» tesz.

A legjobb órák,

47
legsolidabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágábbig, egy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

művésznél Szegeden.
Javitások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

való szabályozása. Ebben a tekintetben meg lett óva a ma ar államnak önálló rendelkezési joga, a mennyiben a magyar és az osztrák törvényhozás számára készült javaslatok kölesönösen kimondják, hogy a Magyarországon székelő katonai igazságügyi hatóságoknál, valamint a legfelsőbb katonai törvényszéknél azokban a bünvádi ügyekben, a melyek hozzá Magyarországból érkeznek: a nyelvhasználatra vonatkozólag a magyar törvények irányadók, míg az Ausztriában székelő katonai igazságügyi hatóságoknál, valamint a legfelsőbb katonai törvényszéknél azokban a bünvádi ügyekben, a melyek hozzá Ausztriából érkeznek, a nyelvhasználatra vonatkozólag az osztrák törvények irányadók.

Tényleg nem egyformán lesz Magyarországon és Ausztriában szabályozva a közös haderőre nézve a törvénykezési nyelv, mert míg a magyar javaslatok szerint a kihallgatási, tárgyalási és kihirdetési nyelv elvileg a magyar, addig ez Ausztriában a szolgálati nyelv.

Boszniaira és Hercegovinára nézve külön törvény fog intézkedni.

A mi különben a közös haderő igazságügyi hatóságainak törvénykezési nyelvét illeti, ennek szabályozásánál Magyarországon az volt az elv, hogy mindenütt, a hol ezek a hatóságok (katonai bíróságok, ügyészi közegek, illetékes parancsnokok) *kifelé* szerepelnek: a magyar nyelvet kötelesek használni; ellenben a belső ügykezelés (iktatás, irattározás, a parancsnokságoknak egymásközi érintkezése stb.) szolgálati nyelven történik. Igaz, hogy ez alól az elv alól, mint alább kitűnik, a szolgálati nyelvnek némi további engedmény tételik, de azért tényleg a javaslat a magyar állam nyelvét emeli általános érvényre s a német szolgálati nyelvnek csak kisegítő szerepet juttat.

A közös haderő számára szóló javaslat 80. §-ában ugyanis ki van mondva, hogy a közös hadseregnek Magyarországon felállított dandár- és hadosztálybíróságainál, valamint a hadi tengerészet hasonló bíróságainál a kihallgatás és tárgyalás nyelve, úgyszintén a határozatok szóbeli kihirdetésének nyelve a magyar. Ez a szabály nemcsak abban az esetben áll, ha a vádlott csak magyarul tud, hanem akkor is, ha magyarul és a szolgálati nyelven is tud, vagy ha sem magyarul sem a szolgálati nyelven nem tud, vagy ha több vádlott van s ezek különféle nyelven beszélnek. Csupán egy kivétel van e szabály alól s a tárgyalás a közös haderő szolgálati nyelvén folyik, ha a vádlott magyarul nem tud, de a szolgálati nyelven beszélni tud, de még az esetben is jogában áll mindazoknak, a kik a közös haderő tényleges katonai egyénei közé nem tartoznak, köztük a védőnek is, a magyar állam nyelvét használni. A legfelsőbb katonai törvényszéknél, bárhol legyen is a székhelye, az elsőfokban magyarul tárgyalt ügyekben magyar a tárgyalás (kihirdetés) nyelve.

A Horvát-Szlavonországban felállított közös hadseregbeli elsőfoku bíróságoknál ugyanaz a szabály alkalmazandó a horvát nyelv javára, a mely a Magyarországon felállított hadosztály- a dandár-bíróságokra nézve a magyar törvénykezési nyelv tekintetében meg van szabva; de a Horvátországhól a legfelsőbb katonai törvényszék elé kerülő ügyekben a legfőbb bíróságnál már nem a horvát, hanem a szolgálati nyelv alkalmazandó.

A közös hadsereg bíraskodásában a vádiratot és az ítéletet és egyéb határozatot a terbelt részére Magyarországon magyar, Horvát-Szlavonországokban horvát nyelven kell kiadni.

Az ügyészi közegek és az „illetékes parancsnok”-ok, ha kifelé, mint igazságügyi hatóságok járnak el, szintén az állam nyelvét kötelesek Magyarországon használni. Így például magyar nyelven rendeli el az illetékes parancsnok a bünvádi eljárás megszüntetését vagy a vizsgálati fogságot, a katonai ügyész pedig magyarul köteles a nyomozás során a kihallgatásokat teljesíteni stb.

Ezek a szabályok azonban csak a rendes békebeli eljárásra vonatkoznak; a *hadrakelt* seregre vonatkozólag csupán annyi van elrendelve, hogy ennél csak ha Magyarországon (Horvátországon) határain belül⁷ van és csak annyiban kell a fenti szabályokat alkalmazni, a mennyiben a fennforgó viszonyok közt az eljárás jelentékeny megnehezítése és késleltetése nélkül lehetséges.

Természetes dolog, hogy ahhoz, miszerint a magyar törvénykezési nyelv a közös hadseregnél életbeléptethető legyen, nemcsak sok magyarul tudó hadbíróra és ügyészi közegre, hanem elegendő magyarul tudó csapat-tisztre is van szükség. Ma még ilyenekben nagy a hiány és mintán főleg a legfelsőbb katonai törvényszék magyar tárgyalásaihoz már *magasrangú* magyarul tudó igazságügyi tisztek kellenek, a kiket hamarosan előteremteni nem lehet, a javaslat úgy intézkedik, hogy a magyar (horvát) nyelvet, mint kihallgatási, tárgyalási és kihirdetési nyelvet, a fő- és fellebbezési tárgyaláson kívül legkésőbb nyolcz év múlva, a fő- és fellebbezési tárgyaláson, valamint a legfelsőbb katonai törvényszék tárgyalásain pedig legkésőbb 12 év múlva kell behozni; de addig is, a hol csak jelentékeny késedelem és nehézség nélkül lehetséges, mindjárt a törvény életbeléptetésével magyar (horvát) nyelven kell végezni a kihallgatásokat, a tárgyalásokat és a kihirdetéseket; sőt a javaslat azt is elrendeli, hogy Magyarországon legalább egy *hadosztály*bíróságnál és az alája tartozó dandár-bíróságoknál a magyar nyelvre vonatkozó rendelkezéseknek azonnal életbe kell lépniök.

A mi a katonai bírósági irodaszemélyzetet illeti, úgy a közös haderő, mint a honvédség számára szóló javas-

⁷ Az ellenséges országban levő hadrakelt seregnél vagy a tengeren, tehát a bíraskodásban a közös hadsereg szolgálati nyelve érvényesül.

Ha fáj a feje⁷ ne tetovázzok, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmarkacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamas gyógyszerész Késpessten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

lat kilátásba helyezi, hogy a nyomonzó eljárás során, valamint a tárgyalásokon felmerülő jegyzőkönyvvezetési teendők ellátására külön katonai (honvédi) tisztviselői kar fog szervezteni s ez a körülmény főleg a mi csendőrségünk altiszti karát azért érdekelheti, mert az indokolásban ki van fejtve, hogy e katonai tisztviselők új kategóriájának, az úgynevezett katonai bírósági irodaszemélyzetnek szervezésénél első sorban alkalmazási igazolvánnyal bíró, jó magaviseletű és nyelvekben járatos altisztek fognak figyelembe vevésülni, a kik számára úgyképen új hivatási ág nyílik majd meg. A katonai igazgatás megfelelő tanfolyamok és vizsgálatok rendszeresítésével természetesen gondoskodni fog arról, hogy azok, a kik a katonai bírósági irodatisztviselői hivatalt elnyerni kívánják, a szükséges képzettséget megszerezhessék.

Lássuk most már röviden, miképen folyik le a főtárgyalás az elsőfokú katonai bíróságoknál.

A javaslat szerint a közvetlenség és szóbeliség alapelveinek megfelelően, az egész eljárás slyppontja a főtárgyaláson van.

A haditörvényszék a vádlónak, a vádlottnak és védőjének meghallgatása mellett a szóbeli uton és közvetlenül felvett bizonyítékok alapján és azok szabad mérlegelésével íté.

A nyilvánosság úgy a főtárgyalásnál, mint a felsőbb fokú bíróságok tárgyalásainál biztosítva van.

A főtárgyalás semmisség terhe alatt nyilvános.

A nyilvánosságot, a polgári bünvádi eljáráshoz hasonlóan, csakis a közérközlőség, a közrend, az állambiztonság, valamint a sértett vagy a magánpanaszos érdekében, végül a külföldi bíróságok katonai bünvádi perrendtartásaihoz hasonlóan a katonai szolgálati érdekek veszélyeztetésének elhárítása végett lehet bírósági határozattal kizárni, de még ebben az esetben is jelen lehetnek a vádlott csapattestének, osztályának és alobzátlyának parancsnoka, a tényleges igazságügyi tisztek, továbbá a magánpanaszos és a sértett, valamint törvényes képviselőik és meghatalmazottjaik, továbbá a vádlottnak bizalmiférőit s ők csakis a katonai titkok megóvása érdekében és csakis a tárgyalás idevontakozó részéből zárhatók ki a haditörvényszék határozatával.

Megemlítendő még, hogy a főtárgyalásra hallgatokként csak felnőtt férfiak becsúthatók és hogy a fegyelmi érdekek megóvása végett akkor, ha a vádlott *liszt* vagy hasonló állásu egyén; a nyilvános főtárgyalásra a katonai egyének közül *csakis liszték* és hasonló állásu egyének becsúthatók.

A nyilvánosság kérdésében tehát a javaslatok szintén messzemenő liberabizantst tanúsítanak.

Nehogy azonban a zárt főtárgyaláson jelenvolt egyéneknek tudomásra jutott tények, a melyeket titokban kell tartani, nyilvánosságra jussanak, a javaslatok bü-

totéssel sújtják a főtárgyaláson jelenvolt azt az egyént, a ki a bíróság által köteleességévé tett titoktartást jogosulatlan közléssel megszegi. Ugyanez a büntetés éri azt is, a ki tényvázlatot, vádiratot vagy a bünvádi perre vonatkozó más hivatalos ügyiratot hatósági engedély nélkül egészben vagy részben közléssz. mielőtt azok a nyilvános tárgyaláson nyilvánosságra hozottak volna, továbbá azt az egyént, a ki a nyilvánosság kizárásával tartott katonai bírósági tárgyalásokról jogosulatlanul közléseket tesz közzé.

A haditörvényszékek azon a jogok, a melyek a polgári bünvádi perrendtartások szerint az elnököket illetik, meg vannak osztva az elnök és a tárgyalásvezető között.

Az elnök, a ki katonaiállományu tiszt, képviseli a bíróságot kifelé, nevezetesen ő gondoskodik a bíróság méltóságának megfelelő rend fenntartásáról.* Ellenben a pernek jogászai szakszerű vezetése a tárgyalásvezetőt illeti, a ki jogképzett egyén (halbíró, igazságügyi tiszt).

A főtárgyaláson a külföldi katonai bünvádi perrendtartások szerint is: katonaiállományu tiszt elnököl, a különbség csak az, hogy míg nemely katonai bünvádi perrendtartás a főtárgyalásnak egész vezetését az elnök kezébe helyezi (pl. a francia és az olasz), addig mások (pl. a német, a portugál) a vezetést ép úgy megosztják, mint a javaslatok.

Egyébként a főtárgyalás egészben a polgári bünvádi perrendtartás szabályaival is egyezően folyik le.

A főtárgyalást az elnök nyitja meg akként, hogy az ügyet a jegyzőkönyvvezetővel kikiáltatja.

Ezután a vádlottat kérdezi ki személyes viszonyairól s utána a katonaiállományu ülnököket (bírákat) megesketi.

A vádlott jelenléte nélkül a főtárgyalást megtartani nem szabad.

A vádlott kihallgatása után a bizonyító eljárás (tanúk, szakértők kihallgatása stb.) következik. Az elnökön és tárgyalásvezetőn kívül a többi bírák, valamint a vádló és a vádlott, úgyszintén a védő is intézhetnek, miután a tárgyalásvezető e végből a szót megadta, a kihallgandó egyének mindegyikéhez kérdéseket.

A bizonyító eljárás befejezése után a vádló terjeszt elő vádbeszédét, a mire a vádlott (védő) válaszolhat. Mindenesetre a vádlottat (védőt) illeti az utolsó felszólalás.

A haditörvényszék az ítélet hozásánál csak azt veheti tekintetbe a mi a főtárgyaláson előfordult. Ügyiratok

* Ebből a czélből joga van a rendellenes viselkedést tanúsító hallgatokat, tanúkat, szakértőket stb. megintoni, illetőleg rendreutasítani vagy eltávolítani s ha katonai fegyelmi fenyítő hatalom alatt állnak: meg is feyíteni. A javaslatok azokat a nem tényleges tiszteket, akik a főtárgyaláson egyenruhában jelennek meg, az ott elkövetett rendezavarás miatt a katonai (honvéd) fegyelmi feyítőhatalom alá helyezi.

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjntányorabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRÜT 8. SZ.

13 Képes árjegyzék ingyen. : : Telefon 88-59.

BUTOR

Train lezuhant gépe a szerencsétlenség pillanatában.

A repülőtér. (A keresztrel jelolt kis csoport a szerencsétlenség színhelyén áll.)

Az issy-les-moulineauxi repülőgép-szerencsétlenség.

csak annyiban szolgálhatnak bizonyítékul, a mennyiben azo at a főtárgyaláson felolvasták.⁹

A haditörvényszék szabad meggyőződése szerint határoz.

Általában a batarozathoz általános szótöbbség szükséges.

Legelőbb a tárgyalásvezető szavaz. A rendfokozatban (rangban) alacsonyabbak szavazásban megelőzik a rendfokozatban (rangban) magasabbakat.

Az ítélettel a vádlottat vagy elítélik, vagy pedig a vád alól felmentik.¹⁰

Az ítéletet Ő Felsége nevében hozzák.

Az ítéletek többek közt a következő feliratot tartalmazzák és pedig: a m. kir. honvédbíróságok¹¹ ítéletei: *„Ő Felsége a Király nevében!”, — közös haderő bíróságainak ítéletei: „Ő Felsége Ausztria császára és Magyarország apostoli királya nevében!”* (Vége kör.)

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

A rosszul végződött tanuskodás.

Irta: Máthé Miklós törzsrőrmester.

Mint általában mindenütt, úgy Mezőkovácsházán is, nagy mulatozással szokta megünnepelni a lakosság a búcsu napját. Ezt a vallásos ünnepet azonban, sajnos, majdnem mindenütt profanizálja az általános szokás szerinti verekedés is, úgy, hogy a közbiztonság érdekében működő járőrök legéberebb figyelme dacára is, már úgy éjfél tájban nem egy bevett koponya tanuskodik arról, hogy a jól sikerült búcsu befejezéshez közeledik.

Igy történt ez 1906. évben Mezőkovácsházán is, mikor a kisasszonynapján tartott búcsut ünnepelték.

⁹ A nyomozó eljárás során felvett jegyzőkönyveket a szakértői véleményeket csak kivételesen, bizonyos esetekben szabad a főtárgyaláson fölolvasni.

¹⁰ A haditörvényszék a vádlottat a vád alól ítélettel felmenti:

1. ha az illetékes parancsnoknak a vád emelésére a törvény szerint szükséges utasítása hiányzik;
2. ha a vádló a vádat elejtette, mielőtt a haditörvényszék ítélethozásá végett visszavonult;
3. ha vétségről van szó, a mely büntetőbíróági uton csak a jogosult kívánatára üldozhető és kiderül, hogy az eljárást ily kívánat nélkül indították meg, vagy a jogosultnak kifejezett akarata ellenére folytatták;
4. ha a haditörvényszék úgy találja, hogy a vád alapján szolgáló tett nem büntetendő cselekmény, vagy a tényálladék nincs megállapítva, vagy az, hogy a vádlót a terhére rótt büncselekményt elkövette, nincs bizonyítva, vagy oly körülmények forognak fenn, a melyek a büntetethez képest kizárják vagy megszüntetik, vagy hogy az üldözés az 1—3. pontokban meg nem jelölt egyéb okokból ki van zárva.

Ha az 1—3. pontokban említett körülmények valamelyike a bizonyító eljárás megkezdése vagy befejezése előtt következik be vagy állapíttatik meg, az ítéletet a bizonyító eljárás teljesítése vagy folytatása nélkül kell meghozni.

¹¹ Viszont az esztrák honvédség bíróságai az ítéleteket Ő Felsége a császár nevében fogják hozni.

Minden korcsmában táncmulatság lévén, a délutáni órákban már az ittas és a leányok miatt féltékenykedő legénység nyughatatlanokodni kezdett s majd csakhamar legénység subogott a füttykös és működött a bicska. De mert a Deszpoth István járásőr-mester ellenőrzése mellett működő négy járőr állandóan szolgálatban állva, rendszeren idejekorán közbelépett, a verekedések elég simán s csak kisebb sérülésekkel fejeződtek be.

Már-már azt lehetett hinni, hogy komolyabb esemény nélkül mulik el a búcsu, mi or úgy éjfél tájban, a hazafelé ballagó emberek szóbeszéde nyomán hire futott, hogy a Hangya fogyasztási szövetkezet korcsmája udvarán egy agyonütött legényt találtak.

A községben portyázó Deszpoth járásőr-mester érdeklődvén az eset iránt, egyik vele találkozó egyéntől megtudta, hogy az áldozat egy fiatal ember, az említett korcsma udvarán csakugyan halva fekszik s már csendőrök is vannak ott.

Eme felvilágosítás után azonnal a jelzett helyre sietett, hol az udvaron, hasonfekve, egy 17—18 év körüli fiatal embert talált halva, nagyobb csoport bámuló egyénekkel körülvéve, kik többféleképen tárgyalgatták az esetet és találgatták az akkor még ismeretlen tettes kitételét.

A hullát egy csendőr őrizte, a ki jelentette a járásőr-mesternek, hogy azt kevéssel előbb egy Stefanidesz Lajos nevű legény fedezte fel véletlenül, a mint vizelni az udvarba ment és felismerve benne Knapcsik István falubeli legényt, lármát csapott s az így tovatérjedő hirtől értesültek ők is keves idővel előbb az esetről.

A csendőr jelentette még, hogy járőrvezetője: Berei Lajos őrsvezető Stefanidesz Lajossal s még többekkel a közeli község házára ment, azok kikérdezése végett.

A járásőr-mester, mielőtt a község házára ment volna, a korcsmában kezdett puhatólózni az eset előzményeire nézve. De a korcsmáros és alkalmazottjai, valamint a korcsmában még borozgatva talált néhány egyén csak annyit tudtak mondani az esetről, a miket a csendőr elmondott. Verekedést vagy más zajt nem hallottak és azt sem tudták megmondani, hogy Knapcsik, aki a délutáni mulatozásra már ittasan jött a szövetkezeti korcsmába s ott még jobban megittasodva, az esti órákban már a korcsma előtt az utcza szélén elaludt, miként került be az udvarra.

A helyszínen, a mennyire lámpavilágítás mellett lehetett szemlét is tartott a járásőr-mester s ennek során a hulla közelében egy véres gyertyánfa busángot talált, a melylyel a legényt agyonütötték; odább pedig egy sörösüveg feküdt a földön, melyről csakhamar megállapította, hogy nem a szövetkezeti korcsmából, hanem más korcsmából való, mert a szövetkezeti korcsmáros más felírású üveghen más gyárból való sört árult. Ugy a hasábfűt, mint a sörösüveget bünelként őrizet alá vette.

Ez idő alatt a szomszédok közül többen is megjelentek a helyszínen s odaérkezett egy másik csendőr járőr is s mindezekről kérdezősködve megállapította Deszpoth járásőr-mester, hogy az esti órákban verekedés történt ugyan a szövetkezeti korcsmában a mezőkovácsházi és végegyházi legények között, a kiket a járőr csakhamar szétoszlatozott és a táncmulatságot is beszüntette, de, mint többen állították és ezt a járőr is megerősítette, Knapcsik István nem vett részt a verekedésben, mert akkor még, mint fentebb is említve van, a korcsma előtt az utcza szélén aludt s a verekedő legényeket szétoszlato járőr költötte fel onnan és utasította is, hogy menjen haza.

Knapcsik felkel és el is távozott onnan, de igen való-

Schwáb József műrás és ékszerész
Szabadka, Fő-tér. ::

A m. kir. csendőrség szives figyelmébe! Az a csendőr, aki órát ékszerész órára vásárolni, úgy készpenz mint részlete, forduljon olyan céhez, amely rövid 1—2 év alatt kisebb költséggel a saját kézből szabályzott órá elismerő részben részesült, ezen elismerést csak az órák el, sziveskedjenek mintákat készíteni. A m. kir. csendőrségnek csak a legfeljebb csak 500 forint költséggel lehet készíteni. Kérem.

Monis, a megsebesült francia miniszterelnök.

Berteaux, a repülőgép által megölt francia hadügyminiszter.

szinünek látszott, hogy a járőr elfoglaltságát felhasználva, mámoros fejvel nem haza, hanem bement a kocsmá udvarára s ott újból lefeküdvé — elaludt. Itt találta meg őt a tettes, a ki valami okból haragosa lehetett. Az meg éppen valószínűnek látszott, hogy a tettes véletlenül akadhatott rá s miután felismerte s más ütőeszköze nem lehetett, a kezeügyébe eső tűzifa busággal ütötte fejbe a mámorosságánál fogva mélyen alvó legényt. Aztán pedig a busángot és valószínűleg izgatottságában a sörös üveget is otthagya, észrevétlenül elmenekült.

Ennyit állapított meg bamarosan Deszpótb járásörmester s azután a hullát továbbra is a helyszínen őrizet alatt hagyva, felment a községbázához, hol Berei őrsvezetőt még mindig a tanúk kikérdezésével foglalkozva találta.

Az őrsvezető a kikérdezések eredményét jelentette, de az igen kevés volt, mert a kikérdezettek csak éppen a hulla feltalálása körülményeiről tudtak egyet-mást.

A járásörmester tehát Stefanidesz kivételével mindannyit elbocsátotta s csak ezt akarta pontosabban kikérdezni, hogy előadása nyomán a puhatolást sikeresebben lehessen folytatni.

Nevezett azt adta elő, hogy a Róth-féle kocsmából harmadmagával, úgy esti 10 óra után jött a szövetkezeti kocsmába. Társai az utcai kocsmajúton át az ivóba mentek, ő pedig a kapun át az udvarra ment vizelni, hol Knapcsik hörgésére figyelmes lévén, így fedezte fel az akkor már halálokló Knapcsikot. Rögtön megfordította és közelebről megnézte annak a fejét s felismerve annak kilétét, lármát csapott.

Hozzátette még, hogy csakis a végegyházi legények vehették agyon Knapcsikot, mert azok verekedtek ott este a mezőkovácsbúziakkal.

Arra a kérdésre azonban, hogy a basonló alkalmakor való szokás szerint miért nem az utcán vizelt, mikor őt már abban senki se zavarhatta, s hogy mi okból ment oly későn a szövetkezeti kocsmába, zavarba jött s nem tudott felelni, csak hebegett. Pedig különösen az utóbbi kérdés, miután ilyenkor minden különösebb ok nélkül jönnek-mennek a legények egyik kocsmából a másikba, nagyon is egyszerű volt, mégis úgy látszott, hogy ez a két kérdés kellemetlenül őrintette és hozta zavarba.

A sörösüvegről meg éppen semmit se akart tudni.

Kikérdezés közben feltűnt a járásörmesternek, hogy a legény kezei nagyon is tiszták. Megkérdezte tőle, hogy

mikor és hol mosta meg a kezét. De tagadta, hogy reggel óta megmosta volna. Pedig nyilvánvaló volt, hogy egész délután a boros- és sörös poharak s más poros tárgyak fogdosásától piszkosnak, a Knapcsik véres feje megfordításától pedig véresnek kellett volna lenni.

S miután a kézmosás eltagadása ellenkezett eme teljesen okszerű feltevessel, előbbi zavarodottságát is figyelembe véve, annyira gyanúsnak találta a járásörmester a legényt, hogy — további kikérdezését a másnapi puhatolások eredményéig félbeszakítva — őrizet alá vette őt addig is, míg a nyomozás más fordulatot nem ad az ügynek.

Másnap reggel tovább folytatták a nyomozást. Ennek során aztán megállapították, hogy a sörösüveg a Róth-féle kocsmából való s hogy előző nap délután ugyanabban a kocsmában összeszólalkozott Stefanidesz Knapcsikkal, miközben utóbbi a Stefanidesz anyja k . . . a istenét szidva, mivel ennek társai is segítségére jöttek, elmenekült s ekkor ment a szövetkezeti kocsmába, hol később az utcán elaludt.

Megállapították továbbá, hogy Stefanidesz esti 10 óra tájban két üveg sörrel a kezében káromkodva lépett ki a Róth-féle kocsmából és Knapcsikot kereste. Ekkor érkezett oda barátja Agócs János, aki a szövetkezeti kocsmából jött és valószínűleg láthatta ott Knapcsikot, mert csak pár szót váltott Stefanideszszel, mindjárt megindultak a szövetkezeti kocsmára felé. Utközben még hozzájuk csatlakozott Herjeszki János is, a ki Agóccsal együtt jött el előbb a szövetkezeti kocsmából.

A mint így hárman a szövetkezeti kocsmához értek, Agócs és Herjeszki az ivóba tértek s egy kis üveg pálinkát kértek, Stefanidesz ellenben az udvarba ment. Mikor aztán utóbbi a Knapcsik agyonveréséről lármát csapott, két előbbi a pálinkát kihörpintvén, elillant.

A további puhatolás során kiderült, hogy a Herjeszki János nővére Stefanidesznek menyasszonya s miután közel laknak a szövetkezeti kocsmához, valószínűnek látszott, hogy Stefanidesz, mielőtt lármájára esendőrök jöttek volna a helyszínére, Herjeszkiékhez ugrott be, ott mosta meg a kezét s a másik sörös üveget is ott bagyta.

S ez tényleg így is történt. Herjeszkiné ugyanis beismerte, hogy ő hozott vizet a legénynek s előadta a sörös üveget is. Leánya — a Stefanidesz menyasszonya — ellenben tagadta a kézmosást. Azt azonban mind beismerték, hogy Stefanidesz, midőn megtudták, hogy már

csendőrök is vannak Knapcsik körül, tőlük ment oda, hogy tanunak ajánkozzék.

Ez idő alatt megtörtént a Knapcsik hullájának boncolása s az orvosok véleménye szerint egyetlen ütés érte nevezett koponyáját bátulról — az áldozat valószínűleg hason feküdt — és az ütés oly erős volt, hogy a koponyát összeroncsolta s azonnali halált okozott.

A járásőrmester szobelileg jelentést tett az addigi nyomozás eredményéről a vizsgálóbíróknak s ez a további nyomozás folytatására utasítván őt, elutazott. A járásőrmester pedig, a már megállapított gyanúkok és bizonyítékok alapján Stefanidesz és társai kikérdezéséhez fogott.

Ezek azonban csak azt ismerték be, hogy, tényleg együtt mentek a szövetkezeti kocsmába. Stefanidesz az ellenőrirányuló vádat tagadta s arról se akart tudni, hogy a sörösüvegek egyikét a helyszínen, a másikat pedig Herjeszkiéknél hagyta. Két barátja pedig tagadta, hogy ők mondták volna meg Stefanidesznek Knapcsik hollétét.

Miután Stefanidesz a fentebb elősorolt körülmények elbeszélése után is megmaradt tagadása mellett, a cselekmény elkövetésének pedig szemtanuja nem volt, a járásőrmester kénytelen volt a tényvázlatot a megállapítottak alapján megszerkeszteni a felsorolt gyanús körülményekkel bizonyítani a legény bűnösségét. Két barátját pedig azért jelentette fel, hogy Knapcsik hollétének elárulásával hozzájárultak a bűncselekmény elkövetéséhez.

Már d. u. 1/2 6 óra tájban lehetett az idő, mikor a tényvázlattal elkészült és kijelentette a legénynek az elfogást. Éppen ekkor ért a halottas menet a községházal szemből levő templomhoz. S a mint Stefanidesz meghallotta a harangok zugását s a közelben felhangzó halotti éneket, halálsápadt lett s a mint ebben a pillanatban belépett nevezett édesanyja, fiának ételt hozva, a már teljesen megtört legény hangosan felzokogott.

A járásőrmester az alkalmat felhasználva, felszólította a legényt, hogy könnyítsen a lelkiismeretén, tegyen törelemes vallomást, mire az, az anyja által is ösztökélve, hogy mondja meg az igazat, beismerte, hogy tényleg az ő ütése folytán halt el Knapcsik István.

Előadta azonban, hogy nem volt szándékában nevezettet agyonütni, csak éppen megverni akarta abbéli hoszujában, hogy előzőleg, a délutáni összeszólalkozásakor, az ő anyját szidalmazta. De mert nem volt nála a két üvegen kívül semmiféle ütőeszköz, ezekkel pedig azért nem akarta Knapcsikot megütni, nehogy azok eltörve árulói legyenek, így azokat földre dobva a keze ügyébe eső husággal ütötte fejbe Knapcsikot. Midőn pedig annak hörgését meghallotta, úgy megijedt, hogy csak az egyik üveget találta meg s azt felkapva, bekümbált az ivóba, mintba véletlenül fedezte volna fel Knapcsikot; majd pedig az erre következett csoportosulást felhasználva, Herjeszkiékhez ment, hol a felfedeztetéstől való izgalom hatása alatt, abban a hiszomben, hogy talán a keze is véres lett, megmosta a kezét és csak aztán ment vissza a helyszínerre a kieselt felfedezésről a járőr előtt tanúságot tenni.

Hosszabb tartamú szabadságvesztés büntetéssel sújtotta a szegedi kir. törvényszék a bűnös legényt, Agócsot és Herjeszkit ellenben nem találván bűnösöknek, felmentette.

Élő lámpások.

A természet legérdekesebb jelenségei közé tartoznak kétségtelenül azok a rovarok s más állatfajták, melyek testük bizonyos részéből fényt árasztanak. A Szent János-bogarat, mely a legközönségesebb ilyen állat, bizonyára mindenki ismeri: a nyári éjszakákon csapatos-tól nyüzsögnek a pázsiton, bokrokon.

Mindeddig azonban senki se gondolt arra, hogy ebből a költői bogárból s általában a világító állatokból hasznót is lehetne húzni. Egy párisi természetbúvár, Dubois Rafael fejében azonban megfogamzott az eszme s mivel ily irányú kísérletei eddig is sokat ígérő eredményűek voltak, valószínű, hogy az élő világító anyag a jövőben gyakorlati valósággá válik.

Hogy a gondolat megvalósítása mennyire hasznót hajtó volna, nyilvános lesz, ha megtudjuk, mily drága aránylag ma minden világító szer. A legelterjedtebb s kétségtelenül legjobb, a villamos világítás nagy pazarlást kíván: ugyanis az iv- és fűzőlámpák, melyeknek csak világítás volna a feladatuk, a beléjük vezetett villamos erély nagy részét hő formájában adják ki, a mi pedig fölösleges. A villamosság tehát ma még nincsen elég gazdaságosan kihasználva.

Képzeltető tehát, hogy egy olcsó és jó világítási eszköznek nagy jövője lehet. Mivel pedig a világító erő forrásának gazdaságos kihasználása teszi a világító anyagot olcsóvá, nyilvánvaló, hogy az oly fény, melyet a természet ilyen gazdaságos úton állít elő, az ember számára is olcsó világító szer lehet. Már pedig bebizonyított dolog, hogy az amerikai világító bogárkák például negyvenszer olcsóbban, azaz negyvenszer kevesebb villamos erély fogyasztásával hoznak létre ugyanannyi fény mennyiséget, mint a mi legjobb ivlámpáink.

Bennet, egy más természettudós szerint a világító czápa hasának ragyogásával képes volna egy egész szobát megvilágítani. A repülő balaknál viszont a szájüregből sugárzik a fény, mely szinten igen erős. Legfényesebben nyilatkozik azonban meg ez az állati világító erő az olykor látható tenger-égéseknél, melyek a tengerben úszó apró világító állatok millióitól származnak.

Hátra vannak még a bakteriumok. Az orvosi tudomány és a technika már gyakran volt kénytelen foglalkozni ezekkel a végtelen kicsi, az állat- és növényvilág határán levő sojt-képződményekkel, hogy azonban egyszer lámpásul lesznek használhatóak, erre senki sem gondolt. A kilenczszáz éves elején azonban Dubois rájött, hogy az ú. n. photobakteriumok, azaz világító bakteriumok a legjobb és legolcsóbb világító anyagot

Merkur kerékpárok

Csendőrségi alkalmazottak kerékpárakból 20 kor., alkalmatosságokból és gummikból 20% áron. — Arjegyüket ingyen és bérmentve küld

DÉRY EDE

legismertebb gyártmány, gyönyörű kiállítás, rendkívül olcsó árak teljes jóállás mellett. Csekély havi részletfizetésre. — Gummik, alkalmatosságokból és gummikból 20% áron. — kerékpár és varrógép nagyraktár

SZEGED.

adják. Legjobb az az anyag, oly értelemben, hogy a szemre a lehető legkevésbé bántó, a mit például a villamfényről nem lehet elmondani. Ocsó pedig annyiban, hogy az általa fejlesztett sugarak közt roppant kevés a világitásra használhatatlan hő-sugár, ú. n. «fekete-sugár».

Dubois egy nyilvános előadásban szélesebb körű közönség előtt is beszámolt kutatásai gyakorlati eredményeiről. Itt bemutatta a módszerét, melylyel az élő világitóanyagot előállítja. Mint minden baktériumot és mikrobát, ezeket a világitó állatokat is ú. n. tenyésztőágyakban kell fejleszteni. Azaz egy olyan folyadékban kell elhelyezni bizonyos mennyiségű bakteriumot, melyben ezek aztán bő táplálékot levén, gyorsan fejlőd-hessenek. Ebben az esetben, a világitási bakteriumok esetében a tenyész ágy nedve vízből, tengeri sóból s még három különösen a fényszórást elősegítő anyagból keresendő össze. Dubois különösen szereti az ú. n. aspergint, egy aspergából nyerhető vegyületet használni. Természetes, hogy ha ez a tápláló nedv jól van összeállítva, a belé helyezett bakteriumok gyorsan és szaporán fejlődnek. Nem alapul tehát ez az egész tenyész-tési módszer más elven, mint például a disznó- vagy marhahizlalás. Mindkét esetben az állatokat úgy táplálják, hogy az emberi czéloknak minél inkább megfelelővé fejlődjenek, a sertésnél ez a cél minél több hús, zsír, stb., a világitó bakteriumoknál minél több fény létrehozása.

Az így fejlesztett világitó anyag tehát nem lesz egyéb, mint egy nedv, melyben milliárd meg milliárd világitó bakterium nyúzsog. Ezek aztán a sötétben világitani kezdenek s így a folyadékot magát is világitóvá teszik. Úgy, hogy ha ezzel a folyadékkal megtöltünk egy üveg-gömböt, ezt pompásan lámpául lehet használni. Duboisnak már sikerült ilyen folyadékkal egy egész termet megvilágitani. Eddig még csak a holdvilághoz hasonló fényt tudott fejleszteni: de úgy is képesek voltak a jelenlevők egymás arcvonásait megkülönböztetni, sőt olvasni s az óra számjait felismerni.

E fény hatása este, alkonytájban nagy, különösen ha előbb a szemünket néhány percnyi sötét szobában való tartózkodással kipihentjük. Duboisnak különben az a véleménye, hogy ez a gyöngéd világosság, melyet ő «folyékony holdfénynek» nevez, — idővel erősebbé s így használhatóbbá tehető lesz. Különös sajátága még ennek a fénynek, hogy sugarai a Röntgen-féle X sugarakhoz hasonló átható képességgel bírnak. Ha például a világitó tenyész-ágy s egy érzékeny, fénykép létrehozására alkalmas vegyileg preparált lemez közé egy fa- vagy papír lapot állítunk, a lemezen mégis kép fog támadni. A mi annak a bizonyossága, hogy a lemezen vegyi változásokot előidézni képes fény sugarak a közbeállított lapon áthatottak.

KÉPEINKHEZ.

Az issy-les-moulineauxi repülőgép-szerencsétlenség.

Egy rettenetes baleset híre hozta izgalomba a közel-múlt vasárnapon a művelt emberiség idegétét. A Páris melletti Issyben történt repülőgép-szerencsétlenség híre volt ez, a mely több súlyos testisértés okozása mellett a francia hadügyminiszter életét is kioltotta. Hiszen a repülőgép-versenyek egész sorozata végződött már kisebb-nagyobb szerencsétlenséggel, sőt a budapesti versenyen éppen hasonló eset történt, csak éppen végeredményében

Train aviatikus, a szerencsétlenség okozója.

volt kisebb; s ezeken felül se szeri, se száma a repülőgép-áldozatainak az aviatikusok közt is, mégis az elsőörnyedés hullámai futottak végig a földtekén eme le-sújtó szerencsétlenség hírére s bizonyára az egész művelt világ osztatlan részvéte találkozott a francziák nagy halottjának ravatalánál. A tudomány előrehaladását s a repülés problémájának megoldására irányuló örületes törekvést azonban még ezek a véres esetek se tudják — csak pillanatra se — feltartóztatni. Halad az tovább az előre megkezdett utján áldozatainak véres tetemein keresztül. Pedig tilzás nélkül mondhatjuk, hogy a repülőgép, mostani állapotában még, nemcsak annak halálos veszedelme, a ki rajta ül, hanem azoknak is, a ki felett elrepül. De hát melyik gép nem az? Hiszen a technika minden vívmánya, az összes gépszerkezetű találmányok fejlődésének útját az emberiség véres vonala jelzi. De míg ezek legtöbbjénél a felügyelők és vele foglalkozók felületessége, gondatlansága idézi elő a szerencsétlenséget, addig a repülőgépről a mostani állapotában még ezt nem mondhatjuk, hanem az összes baleseteket éppen a constructiójának tökéletlenségén irhatjuk. De mint fentebb említém, ez az újabb véres eset se tudja csak pillanatig se feltartóztatni a repülés kísérleteinek nemese — vagy talán néha virtuskodásra és kapzsiságra mutató — versengését, mert míg a francia nemzet egy része könnyezve állja körül a nagy halott ravatalát és elítéli az emberiségnek az elemek elleni tehetetlen vergődését, addig a másik rész a versenyző aviatikusok pártjára állva, eme, az eddigi versenyek közt még a legnehezebb és a legvakmerőbb versenyt, mely Páris és Madrid közötti út átrepülését tűzte ki célul, habár a Sierra Guadarrama hegység másfélezer méter magas ormai felett való átkelés ezer veszélye tornyosul is a versenyzők elé: mégis megkezdte és megtartja.

A jelen számunkban közreadott képeken a szerencsétlenség színhelyét, a szerencsétlenség okozóját Train aviatikust és a szerencsétlenül járt két miniszter arczképét mutatjuk be olvasóinknak.

HIREK.

Adomány. A létesítendő csendőrségi internátus javára a pozsonyi m. kir. posta és táviráda-igazgatóság, az V. sz. csendőrkerületi parancsnokság útján 25 koronát adományozott, mely összeggel az eddigi adományok 23,327 K 40 fillérre emelkedett. *Itt megjegyezzük, hogy Bariss Árpád őrnagynak a lapunk 21. számában nyugtázott 2 koronás adománya a májusi előléptetési gratulációk megrá lisa volt.*

Doctorrá avatás. A kolozsvári tudományegyetem Konkoly Iván hadnagy oktató-tisztot, május 13-án az államtudományok doctorává avatta. Az oktató-tiszti állással járó sokoldalú és nagymérvű teendők pontos ellátása mellett, nemes ambícióból, vasszorgalommal megszerzett doctori diplomájához a felavatottnak őszintén gratulálunk.

Véres bucsú. A sopronmegyei Fertőrákoson május 25-én megtartott bucsú alkalmával a korcsma előtt összeverődött és a szabad közlekedést akadályozó, több száz főre rugó néptömeg, az ott szolgálatilag megjelent Angyal Lajos csendőr cz. őrsvezető és Kelemen István csendőrből állott fertőrákosi őrsbeli járőrt megtámadva, kövekkel megdobálta és Angyal cz. őrsvezetőt fején súlyosan, Kelemen csendőrt pedig lábán könnyen megsebesítette. Angyal cz. őrsvezető a támadó tömeg ellen löfegyert használta és három lövéssel Tritremmel Mártont és Huber Károlynét halálosan, Kamper Erzsébetet súlyosan, Leizer Magdolnát pedig könnyen megsebesítette. A fegyverhasználat után a tömeg a további támadással felhagyva szétszórult. A felízgatott kedélyek csillapultáig az őrs négy fővel megerősített. Angyal cz. őrs vezető súlyos sérülésével a soproni csapatkórházba szállíttatott.

Ellenszegülés. Papp Demeter bánlakai őrsbeli csendőr május 22-én. a torontálmegyei Bánlakon, segélyszolgálat teljesítése alkalmával, Muja Trifon ottani lakos ellenszegülővel szemben szuronyt használta és azt czombján megszurta, súlyosan megsebesítette.

Dynamit merénylet egy járőr ellen. Balázs Mihály csendőr cz. őrsvezető és Benzédi Dénes csendőrből állott lugosi őrsbeli járőr, rendes szolgálat teljesítése közben, május 21-én éjjel Ollóság községben pihenőt tartott. Éjjel 12 órakor, eddig ismeretlen tettesek, a pihenőszoba ablakpárkányára dynamitot helyeztek és azt meggyújtva elmenekültek. A felrobbant dynamit az ablakot keretéstől szétzúzta, a járőrben azonban kárt nem okozott. Az ismeretlen merénylők ellen a nyomozás folyamatba tetetett.

KÜLÖNFÉLÉK.

Alfonz király tűzszeresszáma. A spanyol kormány legutóbb elhatározta, hogy azokat a tűzszeresszámokat, amelyek cigaretta-gyújtásra használatosak, ha ugyan — a mi elég gyakori eset — működnek épen, adó alá veti. A tűzszeresszámokat eddig úgy csempészték Spanyolországba. Az új törvény néhány nap előtt lett érvényes. Mikor a madridi adóhivatalnok, a ki e legújabb adó behajtásával volt megbízva, egy reggel nyolcz órakor asztalához ült, nem kis meglepetésére Alfonz király lépett eléje. Alfonz mosolyogva ment a hivatalnok felé, zsebéből kibuzott egy aranyból készült tűzszeresszámot és arra kérte a hivatalnokot, hogy erősítse rá az adóhelyeget. A király után egy szárnysegéd is megadózta becsempézés útján szerzett tűzszeresszámát. Így hát

Alfonz király személyesen szentelte be a tűzszeresszám-megadózó gépet Spanyolországban.

Tanulók mint utczaesprők Newyork város köztisztaságának legbuzgóbb őrei az iskolás gyerekek. Néhány évvel ezelőtt Waring ezredes, a newyorki köztisztasági hivatal akkori vezetője, propagandát indított, a melynek az volt a célja, hogy a fiatalságban fölkeltsék a köztisztaság iránti érzéket. A mozgalom eredményeképpen keletkeztek akkor az első gyermekligák a köztisztaság fentartására és előmozdítására, és ma már több, mint 40 különböző ilyen tanuló-ligája van Newyorknak, 25.000 fiú- és leánygyermek taggal. Minden iskolában alakul egy ilyen liga, a melyik saját vezért és felügyelőt választ. Már ez a körülmény is buzdítólag hat a gyermekekre, az érdeklődést és buzgalmat pedig ebrentartja az a meg nem szűnő propaganda, a mely a gyermekeket arról igyekszik meggyőzni, hogy az a munkásság, a mit kifejtenek, fölülte fontos. A propagandát vezető társaság előadásokkal, vetített képekkel és tanulságos sétakirándulásokkal igyekszik a gyermekekben a város iránti szeretetet felébreszteni, azoknak a gyermekeknek pedig, a kik különös buzgalmat tanúsítanak, ezüst jelvényt ad jutalmul, a melyen Newyork város czimere és ez a jelmondat van: „Mj tiszta utcákat akarunk!” Az egyes ligák szakaszokra oszlanak. Az egyik szakasz az iskola tisztaságára ügyel, a másikk a környék, a harmadik meg a szomszédos utcák tisztántartásával foglalkozik. A ligák felnött tagjai azonkívül még ama házak tisztántartásáról is gondoskodnak, a melyekben laknak. Minden tagja megkapja a városi egészségügyi hivatal rendeleteinek egy példányát és ügyel arra, hogy ezeket a rendelkezéseket betartsák. Minden liga-tag külön igazoló lapot is kap, a melynek előmutatóját, a rajta levő irás szerint, a köztisztasági hivatal összes hivatalnokainak és alkalmazottainak köteles tiszteletben kell részesíteniök.

Szerkesztői üzenetek.

1877. Nem illeti meg.

G. Mujezin. 1. Most van munkában, ez év végére előreláthatólag elkészül. 2. Jelenleg igen. Furcsa, hogy folyton ráfizetnek; ez helyes vezetés mellett alig fordulhat elő. Iparkodjanak a bajon talán a napi betét felemelésével eegíteni és czélszerűbben gazdálkodni, akkor ráfizetés nem igen következhetik be.

Öreg zsandár. Tervezve van, de hogy mikor valósul meg, azt nem lehet tudni.

B. J. Örmester. Igen, bármely fegyverkereskedésben, körülbelül 90 korona.

86. F. Szolgálati ügy. Felsőbb helyről döntés volna kikérendő.

Nagyhortobágy. A csendőrségi egyén magánacsomag stb-ről szóló postai értesítésért a 4 fillér kézbesítési díjat csak az esetben köteles megfizetni, ha ezen értesítést a postahivatal közege a lakonyába, illetve a lakásra viszi; szabály szerint azonban a csendőrség részére érkezett hivatalos- és magánküldeményeket a készülséges (ügyeletes) postaátvételi könyv alapján veszi át, mely esetben kézbesítési díj fizetésének helye nincs. Lásd a postaszabályok gyűjteménye III. rész, 547. fejezetét.

1100. 1. Igen. 2. Szolgálati ügy. 3. Alkalmilag eszkozlendő V. J. 1883. Ki testét áruba bocsátja.

21. A kapu a takarodókor zárandó ba, de ha a körülmények azt szákegessé teszik, véleményünk szerint előbb is bezárható.

Kék Ibolya. 1. Igen, ha ezt a szolgálati viszonyok megengedik. 2. Nézetünk szerint nem. 3. Legczélszerűbb, ha azt nappal a kamrában tartja.

48. Nem, ott csak a kincstári ruha lenne tartandó.

Gyöngyvirág. A 'Hortobágy' jelige alatti üzenetünk önnek is szól.

Kolumbus. 1. Igazolványt csak a betöltött 12 év után kérhet. Folyamodni már a 12-ik évben lehet; a folyamodvány szolgálati úton terjesztendő elő. Hivatalszolgái állás einyeréséhez nem kell próbaszolgálat. 2. Postához lehet. 3. Természetbeni lakás vagy a bérosztályszerű lakpénz. Egyebekben olvassa el dr. Végh Kálmán miniszteri s.-titkár úroak 1908 és 1910. évben a 'Csendőrségi Lapok'-ban megjelent közleményeit, abban megtalálja a részletes útmutatást.

S. M. cs. cz. őrsv. 'Kolumbus' jelige alatti üzenetünk önnek is szól.

N. A. Taia. Az igazolványos altiszt bir elsőbbséggel. A bélyeget lapunk javára bevételztük.

FEJTŐRÖK.

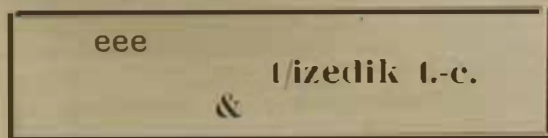
Képtalány.

Számrejtvény.

Egy vadászatnál 32 vadat lőttek, nyulat, fácánt. A lelőtt nyulaknak és fácánoknak összesen 100 lába volt. Az a kérdés, hogy hány volt köztük a nyul, hány a fácán?

Beltalány.

Megfejtési határidő: 1911 június 14-ig.

Mind a három talányt megfejtők között egy darab Erzsébet királyné Szanatorium-sorsjegy lesz kisorsolva.

Lapunk folyó évi 19. számában közölt fejtörök helyes megfejtése:

Képtalány: 'A bűnöt nem kiméli meg senki sem s lesujtja a hatalmast, mint a gyengét'. — Beltalány: 'Tizedes'. — Számialány: 'Nagyatya, atya és unoka'.

Helyesen megfejtették: Molnár Bálint II. csendőr Fokleák, Floricsza György csendőr Hajdusámson, Kovács csendőr Gyanta, Néb M. cz. őrsv. és Mészár András csendőr Bácsmadaras, Gergely Sándor jörm. Déa, Oláh Ferencz cz. őrmester Gombos.

A kisorsolt Erzsébet királyné szanatorium-sorsjegyet Molnár Bálint II. csendőrnek Fokleákra elküldöttük.

HIVATALOS RÉSZ.

Különítmények felállítása.

A m. kir. I. számú csendőrkerület területén: Előpatakon, 1911 május 15-én; a IV. számú csendőrkerület területén: Csizen május 1-én, Szobránczon május 16-án; végül pedig a VI. számú csendőrkerület területén: Savanyukuton és Hévízen május 15-én egy-egy 2—2 főből álló különítmény állított fel.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okiratilag megdicsértett:

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Weinek László, honvéd százados-hadbíró, mert még mint honvédségi hadbíró, a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokságnál, a csendőrségi hadbírónak ismételt helyettesítésében, valamint a csendőrségi igazságtügyi előadói tisztségnek, az előadó megbetegedése folytán, egyhuzamban 15 hónapig át ideiglenes viselésében, a kerület mozgalmas viszonyainál fogva, igen terhes és fokozottabb követelményekkel járt feladatának, alapos szakképzettsége mellett, ernyedetlen szorgalommal és igen jó eredménnyel felelt meg.

Bürgermeister Ede, VI. számú csendőrkerületbeli polgári irnok, a csendőrségnél 20 évet meghaladó szolgálati ideje alatt mindenkör és minden körülmények között kifejtett dicséretes tevékenysége, kiváló pontossággal párosult lelkiismeretes szorgalmával és feltétlen megbízhatóságáért.

Dénes István, Kara Mihály, Szűcs János járásörmesterek, Sáfrán Péter cz. őrmester, valamennyien a II. sz. csendőrkerület állományában, a közbiztonsági szolgálat terén huzamosabb időn át kifejtett ügybuzgó és eredményes tevékenységük és példás magatartásukért.

Székely Sándor, II. számú csendőrkerületbeli törzsörmester, a számviteli teendőket pontos és lelkiismeretes teljesítése körül huzamosabb időn át kifejtett ügybuzgalma és példás magaviseletéért.

Böcs János, VI. számú csendőrkerületbeli cz. őrmester, két tolvaj-szövetkezet leleplezése, azok tagjainak elfogása és a bűnjelek megszerzése körül kifejtett buzgó és eredményes tevékenység.

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Fogarasi Gyula cz. őrmester, az 1910. évi április hó 12-én özvegy Főrizs Imréné, szül. Német Erzsébet kunmadarasi lakoson elkövetett gyilkosság tettesének hosszúságú és fáradságos nem ismerő kitarással, leleményességgel és szakszerűen vezetett nyomozás során történt kiderítéséért és a tettesnek az igazságszolgáltatás kezébe való juttatásáért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Megyeri Antal cz. őrsvezető, Fekete Ferencz és Simon György csendőrök, mert özvegy Főrizs Imréné, szül. Német Erzsébet, kunmadarasi lakos gyilkosának hosszúságú és fáradságos nem ismerő kitarással, leleményes-

ÉLELMISZEREKET legutányosabban szállít :: **BECK LIPOT és FIA és WEISZ NORBERT cég** BUDAPEST, 11., SZENA-TER 1. SZÁM. Szállítja az összes élelmiszereket a m. kir. csendőrség és a cs. és kir. hadsereg részére. Részletes felvilágosítást készséggel nyújtunk.

séggel és szakszerűen vezetett nyomozás során történt kiderítésénél járőrvezető őrsparancsnokukat hathatósan támogatták.

Előléptetett:

1911 május 1-ével:

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Szabó Lajos, Szutor Kálmán, Farkas Kálmán és Teresi István cz. őrsvezetők, *őrsvezetőkké*.
Az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után:

1911 május 25-ével:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Magyar János II., Dobos István, Máté Odón, Kollár Peter és Dehelán János csendőrök;

1911 május 18-ával:

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Nagy Gergely, Gere István, Nyerges Benjamin, Horváth József VI., Kovács György, Jákló Károly és Horváth Pál V. csendőrök; végül

1911 május 7. illetve 8-ával:

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Oliás János és Schnell János csendőrök, *csendőr cz. őrsvezetőkké*.

Katonai szolgálati jel:

Az I. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel el-
látott:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Hegyi József őrmester, 1911 május 13-án;

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Czuczor András járásőrmester, 1911 február 1-én,
Tóth István I. járásőrmester, 1911 április 6-án, The-
mák Aurél őrmester, 1911 május 1-én, Barna Sándor
járásőrmester, 1911 május 6-án és Szugyiczky György
törzsőrmester, 1911 május 13-án;

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Mészáros György cz. őrmester;

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Cserép János cz. őrmester, 1911 márczius 27-én, Far-
kas Illés törzsőrmester, 1911 február 26-án, Lukáts
Tivadar törzsőrmester, 1911 márczius 10-én és Törzsök
Pál törzsőrmester, 1911 április 23-án;

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Nagy Pál és Pajor János őrmesterek, 1911 jan. 1-én;

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Máté Kálmán járásőrmester, 1911 április 26-án és
Horváth Vendel járásőrmester, 1911 május 3-án.

A II. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel el-
látott:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Lovasi Antal cz. őrmester, Szabatyán István cz. őrs-
vezető, Hatos István és Kolárszki Arzén csendőr cz. őrs-
vezetők, 1911 május 13-án.

Szives figyelmébe!

Ugy a csendőrség, mint a rendőrség köré-
ben évek óta közkedvelt Kiesz, volt
:: kiskunhalasi gyógyszerész ::

lábizzadás

elleni kenőcse egyedül csak Szent János
gyógyszertár, Budapest, II., Széna-
tér 1. sz. kapható 1 K 20 fillér beku-
lése ellenében bérmentve. — Utánvét-
tel 1 korona 75 fillér. — Telefon 42-12.

A valódi híres 200 éves

Pozsonyi Seehofer növény-balzsam

elismert legjobb és legrégebb háziszor. Kitűnő
mindama bajok ellen, melyek rossz emésztés vagy
eldugulás folytán állottak elő, u. m. emésztési
zavarok, májhaj, bélrenyheség, kólika, agy-
vérszegénység, aranyer s hasonló
bántalmak ellen. E kizárólag növényi
alkatrészekből készült szer hatása ki-
fogástalan és a testre jótékony, enyhe.
Számítlan elismerő levél bizonyítja a
Pozsonyi Seehofer növény-bal-
zsam jószágát, melynek valódiságát a
kék csomagolás és az itt látható voros-
rák védjegy bizonyítja. Ügyeljünk a
"Földes" aláírásra. Mindenütt kapható,
a hol nincs raktáron, rendeljük a :: ::

FÖLDES LÁSZLÓ VÖRÖSRÁK, gyógy-
tárából, POZSONY, MIHÁLY-UTCA 49.

1 üveg ára 70 fillér. Utánvétellel 6 üveg 4 K 60 al.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

...: Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...:

Belügyminiszter ur által elrendelt új mintájú erkölcsi és vagyoni
bizonyítvány raktárunkon már kapható.